

Ετήσιο Πρόγραμμα Παιδαγωγικής Κατάρτισης (ΕΠΠΑΙΚ)
Πρόγραμμα Ειδίκευσης στη Συμβουλευτική & τον Προσανατολισμό (ΠΕΣΥΠ)
ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Οργάνωση, Διοίκηση και Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ: 2024-2025

ΕΞΑΜΗΝΟ: ΕΑΡΙΝΟ

Η ανακάλυψη της κοινωνικής ανισότητας στην εκπαίδευση

- ▶ Οι κρατικοί φορείς των ΗΠΑ χρηματοδοτούν έρευνες με στόχο να διαπιστωθεί εάν και με ποιους τρόπους το σχολείο προσφέρει ίσες ευκαιρίες σε όλους τους μαθητές
- ❖ Έκθεση του Τζέιμς Κόουλμαν
- ❖ Μελέτη του Κρίστοφερ Τζενκς (τίτλος «Ανισότητα»)
- ❖ Έρευνα των Μπλάου και Ντάνκαν για την κοινωνική κινητικότητα στις ΗΠΑ (τίτλος: «Η αμερικανική δομή της απασχόλησης»). Αποδεικνύει με εμπειρικά δεδομένα τον ρόλο που παίζει η εκπαίδευση στη μεταβίβαση της επαγγελματικής ανισότητας από γενιά σε γενιά

Η έκθεση του Τζέιμς Κούλμαν: Ισότητα των Εκπαιδευτικών Ευκαιριών

- ▶ 1964: Νόμος **Περί δικαιωμάτων των πολιτών** στο άρθρο 402 κατοχυρώνει το δικαίωμα ίσων εκπαιδευτικών ευκαιριών
- ▶ Ανατίθεται μελέτη με αντικείμενο να εντοπιστεί η απουσία ίσων εκπαιδευτικών ευκαιριών στα δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα για όλους τους πολίτες των ΗΠΑ
- ▶ Μελετήθηκαν 4000 σχολεία
- ▶ Συνελέγησαν δεδομένα με ερωτηματολόγια από 645000 μαθητές

Η έκθεση του Τζέημς Κόουλμαν: Ισότητα των Εκπαιδευτικών Ευκαιριών

- ▶ Για τα σχολεία συνελέγησαν στοιχεία για:
  - ❖ Το είδος του σχολείου
  - ❖ Τη χωρητικότητα και την ποιότητα των κτηρίων
  - ❖ Τον τεχνικό εξοπλισμό
  - ❖ Τα οπτικοακουστικά μέσα
  - ❖ Τον αριθμό των διδασκόντων κατά σχολείο, τα διπλώματα και την ειδίκευσή τους
  - ❖ Τις δημόσιες δαπάνες κατά σχολείο

Η έκθεση του Τζέιμς Κόουλμαν: Ισότητα των Εκπαιδευτικών Ευκαιριών

- ▶ Για τους μαθητές συνελέγησαν στοιχεία για:
  - ❖ Τη σχολική τους επίδοση
  - ❖ Την κοινωνική και οικονομική οικογενειακή τους προέλευση
  - ❖ Το μορφωτικό επίπεδο των γονέων
  - ❖ Τη μορφωτική τους συμπεριφορά (κατοχή εγκυκλοπαίδειας, ανάγνωση ημερήσιου Τύπου κ.λπ.)
  - ❖ Τις προσδοκίες των μαθητών για το σχολικό μέλλον
  - ❖ Τη διάθεσή τους να παραμείνουν ή όχι στο σχολείο μετά το τέλος της υποχρεωτικής φοίτησης

Η έκθεση του Τζέιμς Κόουλμαν: ευρήματα

- ▶ Τα σχολεία των ανατολικών πολιτειών και των μεγάλων πόλεων είναι ασύγκριτα καλύτερα από τα σχολεία των νοτιοδυτικών κυρίως πολιτειών ως προς τα κονδύλια, τα τεχνικά μέσα, τα εργαστήρια φυσικής και χημείας κ.λπ.
- ▶ Τα σχολεία όπου φοιτούν κυρίως μαύροι μαθητές είναι πολύ χειρότερα από τα σχολεία όπου η πλειοψηφία είναι λευκοί μαθητές
- ▶ Τα προσόντα των διδασκόντων είναι πολύ άνισα μεταξύ των παραπάνω πολιτειών
- ▶ Εντονότερη είναι η φυλετική διαίρεση του μαθητικού πληθυσμού στα σχολεία

Η έκθεση του Τζέημς Κόουλμαν: ευρήματα

- ▶ Επίδοση: οι λευκοί μαθητές στην 1^η και στη 12^η τάξη έχουν μέσο όρο επίδοσης πολύ υψηλότερο από την επίδοση κατά μέσο όρο όλων των μαθητών που ανήκουν σε μειονότητες
- ▶ Σχέση ανάμεσα στην επίδοση και τα χαρακτηριστικά των σχολείων

Η έκθεση του Τζέημς Κόουλμαν: ευρήματα

- ▶ Σχέση ανάμεσα στην επίδοση και τα χαρακτηριστικά των σχολείων
- ❑ Τα σχολεία, παρά τις διαφορές τους, δεν ασκούν επίδραση στην επίδοση
- ❑ Οι κοινωνικοί και οικονομικοί παράγοντες εμφανίζονται να έχουν στενή συνάφεια με την επίδοση
- ❑ Οι διαφορές ανάμεσα στα σχολεία ερμηνεύουν ένα πολύ μικρό ποσοστό διαφορών στην επίδοση μεταξύ μαθητών
- ❑ Οι διαφορές ανάμεσα στα σχολεία επιδρούν περισσότερο στην επίδοση των μειονοτήτων
- ❑ Η ποιότητα των διδασκόντων εμφανίζεται να έχει πολύ μεγαλύτερη σχέση με τη μαθητική επίδοση
- ❑ Η επίδοση των μαθητών επηρεάζεται ισχυρά από το μορφωτικό επίπεδο της οικογένειας και τις σχολικές προσδοκίες της πλειοψηφίας των συμμαθητών

Η έκθεση του Τζέιμς Κόουλμαν

- ▶ Η κυβέρνηση των ΗΠΑ είχε ως στόχο να παρέμβει μαζικά κυρίως στα σχολεία γκέτο του μαύρου αμερικανικού πληθυσμού
- ❖ Για να βελτιώσει τις συνθήκες εκπαίδευσης της μαύρης μειονότητας και
- ❖ Να εκτονώσει την κοινωνική δυσαρέσκεια που είχε πάρει εκρηκτική μορφή
- Ωστόσο, η έρευνα Κούουλμαν δεν βοηθάει προς αυτή την κατεύθυνση

Η έκθεση του Τζέημς Κόουλμαν

- ▶ Η έκθεση διαπιστώνει την ανισότητα στην προσφορά εκπαιδευτικών αγαθών, αλλά συμπεραίνει ότι δεν είναι αυτή ο αποφασιστικός παράγοντας για τη χαμηλή επίδοση των μαύρων

Η έκθεση του Τζέιμς Κόουλμαν: η αμφισβήτηση

- ❑ Άλλοι κοινωνιολόγοι διαπίστωσαν, με βάση τα στοιχεία της έκθεσης Κόουλμαν, ότι
  - ✓ η επίδοση των μαύρων μαθητών είναι πολύ καλύτερη, όταν φοιτούν σε μεικτά φυλετικά σχολεία και χαμηλότερη, όταν φοιτούν σε «μαύρα» σχολεία
- ❑ Άλλες έρευνες δείχνουν ότι η ανάμειξη στα σχολεία μαύρων και λευκών μαθητών δεν επηρεάζει εμφανώς το επίπεδο των λευκών, αλλά επηρεάζει σημαντικά το επίπεδο των μαύρων μαθητών
- ❑ Οι μαύροι μαθητές επηρεάζονται πολύ περισσότερο από την ποιότητα του σχολείου, την ύπαρξη εξοπλισμού και εργαστηρίων

Η έκθεση του Τζέιμς Κόουλμαν: συμπερασματικά

- ▶ Η έκθεση του Κόουλμαν οδήγησε σε γνωστικές κατακτήσεις
- ❖ Τα γενεσιουργά αίτια της ανισότητας βρίσκονται πέρα από την ίση προσφορά των ίδιων εκπαιδευτικών ευκαιριών
- ❖ Η ισότητα στην εκπαίδευση δεν μπορεί να επιτευχθεί με διορθωτικές παρεμβάσεις σε ένα μόνο θεσμικό σημείο
- ❖ Αμφισβητήθηκε ο όρος «ισότητα ευκαιριών», γιατί σημαίνει προσφορά ίσων δυνατοτήτων σε μέλη διάφορων κοινωνικών ομάδων που είναι πολύ άνισα προετοιμασμένα από το οικογενειακό τους περιβάλλον

Η έκθεση του Τζέιμς Κόουλμαν: συμπερασματικά

- ❖ Στη θέση του αιτήματος για ισότητα των ευκαιριών προτάθηκε το αίτημα «εξίσωση των δυνατοτήτων»
- ❖ Ουσιαστικές αλλαγές στο εκπαιδευτικό σύστημα δεν μπορούν να γίνουν, όταν διορθώνονται μόνο οι εξωτερικές και φανερές ελλείψεις των σχολείων
- ❖ Διαπιστώθηκε ο καθοριστικός ρόλος που παίζει για την κακή επίδοση των μαύρων μαθητών η πλήρης πολιτιστική και μορφωτική ανέχεια μέσα στην οποία ζουν και μεγαλώνουν τα παιδιά στα γκέτο